
Gran Khan - Khagan

Autor:

Data de publicació: 28-08-2021

Khagan o Qaghan (turc antic: , romanitzat: Kaʿan, mongol: X??? , romanitzat: Khaan, turc otomà: romanitzat: ??kan, ??n, turc: Kaʿan o Hakan, uigur: romanitzat: Qaghan) és un títol de rang imperial en turc, mongol i algunes altres llengües, igual a l'estatus d'emperador i algú que governa un khaganat (imperi). L'equivalent femení és Khatun.

També es pot traduir com "Khan de Khans", equivalent a Rei de Reis. En búlgar, el títol es va conèixer com "Kan" (com en la "Nominalia dels Kan búlgars"), mentre que en el turc modern, el títol es va convertir en Khaan amb el so "g" esdevenint gairebé silenciós o inexistent (és a dir, una fricativa velar sense veumolt lleugera); El ? en el kaʿan turc modern també està en silenci. Des de la divisió de l'Imperi Mongol, els emperadors de la dinastia Yuan tenien el títol de Khagan i els seus successors a Mongòlia continuaven tenint el títol. Kaʿan i Kaan són noms turcs comuns a Turquia.

La representació occidental comuna com a Gran Khan (o Gran Khan), notablement en el cas de l'Imperi Mongol, és una traducció de Yekhe Khagan (Gran Emperador o ?? ???).

Contents

Etimologia[edit | edit source]

El terme és d'origen desconegut i possiblement un préstec de la llengua ruanruana. Pulleyblank (1962) va suggerir per primera vegada que un títol xiongnu, transcrit com ??(xinès antic: *hwaʔ-hwah) podria haver estat darrere del prototurquè *qaʿan ~ *xaʿan. Segons Vovin (2007, 2010) el terme prové de qaʿan (que significa "emperador" o "governant suprem") i més tard es va utilitzar en diversos idiomes, especialment en turc i mongol.

L'origen turc i para-mongol ha estat suggerit per diversos estudiosos, incloent Ramstedt, Shiratori, Sinor i Doerfer, i va ser utilitzat per primera vegada pels Xianbei. Mentre que Sinor creu que qaʿan o qapʿan és una intensificació de qan de la mateixa manera que qap-qara és una intensificació de qara "negre", en turc (amb l'eventual pèrdua de la p), Shiratori rebutja una etimologia turca, en lloc de donar suport a un origen mongol tant per qan com per a la forma femenina qatun.

Segons Vovin, la paraula *qa-qan "gran-qan" (*qa- per "gran" o "suprem") és d'origen no altaic, però en canvi vinculada a ieniseà *q?? ~ qa? "gran, gran". L'origen de qan en si és més difícil segons Vovin. Diu que l'origen de la paraula qan no es troba en cap protoidigua reconstruïda i va ser àmpliament utilitzat pels turcs, mongols, xinesos i coreans amb variacions de kan, qan, han i hwan. Hi ha una relació possiblement amb les paraules ienisees *q?:j o *?:j que significa "governant".

Pot ser impossible demostrar l'origen últim del títol, però Vovin diu: "Per tant, sembla molt probable que la font última tant de qaʿan com de qan es pugui remuntar a Xiong-nu i ieniseian".

Història[edit | edit source]

El títol es va veure per primera vegada en un discurs entre 283 i 289, quan el cap xianbei Tuyuhun va intentar escapar del seu germanastre menor Murong Hui, i va començar la seva ruta des de la península de Liaodong fins a les zones del desert d'Ordos. En el discurs un dels generals de Murong, Yinalou, es va dirigir a ell com kehan (xinès: ??, més tard xinès: ??); algunes fonts suggereixen que Tuyuhun també podria haver utilitzat el títol després d'establir-se al llac Qinghai al segle III.

El Khaganat de Rouran (330-555) va ser el primer poble a utilitzar els títols de Khagan i Khan per als seus emperadors, en substitució dels chanyu dels Xiongnu, als quals Grousset i altres assumeixen que són turcs. Es va afirmar que els rourans eren descendents del poble donghu,[8] que al seu torn se suposa que són proto-mongols,[9] o un grup "no altaic".[10][11][12][13]

El khaganat d'Àvar (567-804), que podria haver inclòs elements rourans després que els Göktürks aixafessin la Mongòlia governant de Rouran, també va utilitzar aquest títol. Els àvars van envair Europa,i durant més d'un segle van governar la regió dels Càrpats. Els occidentals llatinitzaven el títol de "Khagan" en "Gaganus" (en Historia Francorum)."Cagan" (en els Annales Fuldenses).o "Cacano" (en la Historia Langobardorum).

Khagans mongols[edit | edit source]

Per obtenir una llista més completa, vegeu Llista de governants mongols. 8 dels 15 khagans de l'Imperi Mongol (imatges xineses)

La Història Secreta dels Mongols, escrita per a aquesta mateixa dinastia, distingeix clarament Khagan i Khan: només Genghis Khan i els seus descendents governants són anomenats Khagan, mentre que altres governants són referits com a Khan. [cal citació] El títol "Khagan" o "Khaan" es tradueix literalment com "gran/governant suprem" en llengua mongola, i per extensió "sobirà", "monarca", "alt rei", o "emperador". El títol també es pot ampliar amb l'addició de "Yekhe" (que significa "gran" o "gran") per produir "Yekhe Khagan", que significa "Gran Emperador".

L'Imperi Mongol va començar a dividir-se políticament amb la Guerra Civil Toluida entre 1260 i 1264 i la mort de Kublai Khan el 1294, però el terme Ikh Khagan (Gran Khan, o Emperador) encara va ser utilitzat pels emperadors de la dinastia Yuan (1271-1368), que van assumir el paper d'emperador de la Xina, i després de la caiguda del Yuan a la Xina (1368) va continuar sent utilitzat durant la dinastia Yuan del Nord a Mongòlia. Per tant, el Yuan de vegades es coneix com l'Imperi del Gran Khan, coexistent amb els khanats mongols independents a l'oest, incloent el Khanat de Chagatai i l'Horda d'Or. Només l'Ilkhanate realment va reconèixer el senyoriu del Yuan com a aliat (encara que era efectivament autònom). Com que Kublai va fundar el Yuan, els membres de les altres branques del Borjigin podien participar en l'elecció d'un nou Khagan com a partidaris d'un o altre dels concursants, però no podien participar en el concurs com a candidats. Més tard els emperadors Yuan van fer les paus amb els tres khanats occidentals de l'Imperi Mongol i van ser considerats com el seu suzerain nominal. La supremacia nominal, tot i que no es basava en els mateixos fonaments que els anteriors khagans (com els continus enfrontaments fronterers entre ells), va durar unes dècades, fins que la dinastia Yuan va caure a la Xina (1368).

Després de la ruptura de l'Imperi Mongol i la caiguda de la dinastia Yuan a mitjans del segle XIV, els mongols es van convertir en una agitació política. Dayan Khan (1464-1517/1543) una vegada va reviure l'autoritat de l'emperador i va recuperar la seva reputació a Mongòlia, però amb la distribució del seu imperi entre els seus fills i parents com a feus va tornar a causar un govern descentralitzat. L'últim khagan dels chahars, Ligdan Khan, va morir el 1634 mentre lluitava contra la dinastia Qing fundada pel poble manxú. En mongol contemporani les paraules "Khaan" i "Khan" tenen significats diferents, mentre que la llengua anglesa en general no diferencia entre elles. El títol també s'utilitza com a terme genèric per a un rei o emperador (com "??? ????", ezen khaan), com en "???????? ???? ???? ??????" (Isaniin khaan Khuan Karlos, "rei/khaan d'Espanya Joan Carles").

Els primers khagans de l'Imperi Mongol van ser:

Genghis Khan (1206-1227) (21 anys)

Ögedei Khan (1229-1241) (12 anys)

Güyük Khan (1246-1248) (2 anys)

Möngke Khan (1251-1259) (8 anys)

Entre els pobles turcs[edit | edit source]

Vegeu també: Arbre genealògic de Göktürk

El títol es va associar amb el clan governant Ashina dels Göktürks i els seus successors dinàstics entre pobles com els khàzars (cf. el títol militar compost Khagan Bek). Els governants menors van ser més aviat relegats al títol inferior de khan.

Tant Khagan com a tal com la forma turca Hakan, amb l'especificació en àrab al-Barrayn wa al-Bahrayn (que significa literalment "d'ambdues terres i ambdós mars"), o més aviat plenament en turc otomà Hakan ül-Berreyn vel-Bahreyn, es trobaven entre els títols en l'estil oficial complet del Gran Sultà (i més tard califa) de l'Imperi Otomà, reflectint la

legitimació històrica del govern de la dinastia com a successor polític de diversos estats conquerits (sovint islamitzats). (El títol va començar: Sultan Hân N.N., Padishah, Hünkar, Sobirà de la Casa d'Osman, Sultà dels Sultans, Khan de Khans, Comandant dels Fidels i Successor del Profeta del Senyor de l'Univers; a continuació va seguir una sèrie de títols específicament "regionals", començant per Protector de les Ciutats Santes de la Meca, Medina i Jerusalem.)

Khagan és el segon títol de Safàvida i Qajar shahs (reis) de l'Iran. Per exemple, Agha Muhammad Khan Qajar, Fath Ali Shah i altres shahs qajar van utilitzar aquest títol. El sobrenom de Shah Ismail i altres xas safàvides és Kagan-i Suleyman shan (Khagan amb la glòria de Salomó).

Imperi Otomà[edit | edit source]

Els governants otomans, després del segle XIV, només van utilitzar dos títols de "shah" i "khan" fins al final de l'imperi. com Mehmet el Conqueridor i Solimà el Magnífic van utilitzar el títol de "Khagan dels dos mars". Yazıcıoğlu Ali, a principis del segle XV, va rastrejar la genealogia d'Osmana Oghuz Khagan, els mífics avantpassats dels turcs occidentals, a través del seu nét sènior del seu fill gran, donant així als sultans otomans la primacia entre els monarques turcs. i que no era del tot una imitació de la doctrina Genghis Khanid, la reclamació oghuz de sobirania va seguir el mateix patró. Bayezid I va avançar aquesta afirmació contra Timur, que va denigrar el llinatge otomà.

Khagans xinesos[edit | edit source]

Article principal: Khan del Cel

Per a una llista més completa, vegeu Llista d'emperadors de la dinastia Tang, Llista d'emperadors de la dinastia Yuani Llista d'emperadors de la dinastia Qing.

L'emperador Taizong de Tang va ser coronat Tian Kehan, o "khagan celestial" després de derrotar els tujue (Göktürks). Una carta posterior enviada per la cort Tang al Yenisei Kirghiz Qaghan va explicar que "els pobles del nord-oest" havien demanat a Tang Taizong que es convertís en el "Qaghan celestial". emperadors xinesos de la dinastia Tang van ser reconeguts com a khagans dels turcs almenys de 665 a 705; A més, dues cartes d'apel·lació dels governants híbrids turcs, Ashina Qutluq Ton Tardu el 727, el Yabgu de Tokharistan, i Yina Tudun Qule el 741, el rei de Taixkent, dirigint-se a l'emperador Xuanzong de Tang com Tian Kehan durant l'expansió dels omeia.

Entre els eslaus[edit | edit source]

Article principal: Khaganat de Rus

A principis del segle X, el poble rus va emprar el títol de kagan (o qaghan), segons el geògraf persa Ahmad ibn Rustah, que va escriure entre el 903 i el 913.

Es creu que la tradició va perdurar al segle XI, com el bisbe metropolità de Kíev a la Rus de Kíev, Hilarió de Kíev, anomena tant el gran príncep Vladímir I de Kíev (978-1015) com el gran príncep Iaroslav el Savi (1019-1054) pel títol de kagan, mentre que un grafit a les parets de la catedral de Santa Sofia dona el mateix títol al fill d'Iaroslav, gran príncep Sviatoslav II de Kíev (1073-1076).

Veure també[edit | edit source]

Hakan (per al seu ús com a nom de pila), també escrit Khakhan o Khaqan

Noblesa mongola

Khan (títol)

Beg Khan

Khaganat

Ibn Khaqan (desambiguació)

Kohen

Tughra

Notes[edit | edit source]

^ Escriptura mongola: ?????; Xinès:??; pinyin: Kèhán o xinès:??; pinyin: Dàhán; Persa: ????? Khəqən, alternativament escrit Kaʔan, Kagan, Khaghan, Kaghan, Khakan, Khakhan, Xagahn, Qaghan, Chagan, ???, o Kha'an

^ Començant en els últims anys (1304) de Temür Khan, nét de Kublai; La majoria dels historiadors medievals com Rashid al-Din i Alugh Beg Mirza el van descriure com a Grand Khaan. Història universal i El Shajrat ul Atrak

^ Durant aquest període, els emperadors mongols del Yuan tenien el títol (nominal) de Gran Khan de tots els Khanats Mongols (de l'Imperi Mongol), dels quals els tres khanats mongols occidentals encara mostraven el seu respecte en

diversos casos. Per exemple, les monedes dels ilkhans van portar el nom del Khagan fins a principis del segle XIV. També es va dir una vegada que Khagan és "la benedicció del creador" a la cort de l'Horda d'Or durant el regnat d'Ozbek Khan (1313-1341).

Referències[edit | edit source]

Cites[edit | edit source]

^ Fairbank 1978, p. 367).

^ Vovin, Alexander (2010). "Una vegada més, en la llengua ruan-ruan." *Ötüken'den İstanbul'a Türkçenin 1290 Y?l? (720–2010) Sempozyumu / D'Ötüken a Istanbul, 1290 Anys de turc (720–2010)*. 3–5 Aral?k 2010, Istanbul / 3–5 desembre 2010, Istanbul, pp. 1–10.

^ Jump up to:a b Vovin, Alexander (2007). "Una vegada més sobre l'etimologia del títol qa?an". *Studia Etymologica Cracoviensia*, vol. 12 (recursos en línia)

^

^

^ Zhou 1985, p. 3-6

^ Grousset (1970), pp. 61, 585, n. 92.

^ Wei Shou. *Llibre de Wei*. vol. 103 "??,?????,?????" tr. "Rú, offsprings of D?nghú, cognom Yùji?l?"

^ Pulleyblank, Edwin G. (2000). "Ji ? i Jiang ? : El paper dels clans exogàmics en l'Organització de la Política Zhou", *Xina Primerenca*. p. 20

^ Art, Butlletí Iranià de l'Institut Asiàtic, volum 17, p. 122

^ Nihon Gakushiin-*Proceedings of the Japan Academy*, volum 2, p. 241

^ Teikoku Gakushiin (Japó)-*Actes de l'Acadèmia Imperial*, volum 2, p. 241

^ Vovin, Alexander. 2010. Un cop més sobre la llengua ruan-ruan. *Ötüken'den İstanbul'a Türkçenin 1290 Y?l? (720–2010) Sempozyumu D'Ötüken a Istanbul, 1290 Anys de turc (720–2010)*. 3–5 Aral?k 2010, Istanbul / 3–5 desembre 2010, Istanbul: 1–10.

^ H. Howorth. *Història dels mongols*, volum 1; René Grousset. *L'imperi de les estepes* D. Pokotilov. *Història dels mongols orientals durant la dinastia Ming de 1368 a 1631*

^ Ed. Herbert Franke, Denis Twitchett, John King Fairbank. *Cambridge History of China: Alien regimes and border states*, 907-1368, p. 493.

^ L'Imperi Mongol i el seu llegat, p. 14.

^ Hüseyin Y?lmaz, (2018), *Califat redefinit: el gir místic en el pensament polític otomà*, p. 124

^ Cihan Yüksel Muslu, (2014), *Els otomans i els mamelucs: diplomàcia imperial i guerra al món islàmic*, p. 118

^ Evliya Çelebi, *Narrativa dels viatges a Europa, Àsia i Àfrica al segle XVII*, p. 19

^ Colin Imber, (2002), *L'Imperi Otomà, 1300-1650*, p. 95

^ Douglas Streusand, (2010), *Imperis Islàmics de la Pólvora: Otomans, Safàvides i Mogols*, p. 66

^ Liu, pp. 81-83.

^

^ Skaff 2012, pp. 120–121.

^

^ Bai, p. 230.

^ Xue, pp. 674-675.

Fonts[edit | edit source]

Fairbank, John King. *Historia de Cambridge de la Xina*. Cambridge University Press, 1978. pàgina web

Grousset, René. (1970). *L'Imperi de les Estepes: una història d'Àsia Central*. Traducció de Naomi Walford. Premsa universitària de Rutgers. New Brunswick, Nova Jersey, U.S.A. Third Paperback Printing, 1991. ISBN 0-8135-0627-1 (casebound); ISBN 0-8135-1304-9 (pbk).

Whittow, Mark. *The Making of Byzantium, 600–1025*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, 1996.

Xue, Zongzheng (1992). *Historia de turks*. Pequín: Premsa Xinesa de Ciències Socials. ISBN 7-5004-0432-8.

Zhou, Weizhou (1985) (2006). *Historia de Tuyuhun*. Guilin: Guangxi Normal University Press. ISBN 7-5633-6044-1.